ខ្លឹមសារសង្ខេប
ទស្សនៈរបស់គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ (UNHRC)
បណ្ដឹងលេខ១៣២០/២០០៤

១.ពាក្យគន្លឹះ៖ សិទ្ធិទទួលបានដំណោះស្រាយមានប្រសិទ្ធភាព, សិទ្ធិទទួលបានសំណង, រយៈពេលសមស្រប, ការអនុវត្តសាលក្រមបរទេសក្នុងស្រុក

២. នីតិវិធី៖ អ្នកប្ដឹង មានចំនួនច្រើនរូប មានសញ្ជាតិហ្វីលីពីន។ គាត់ជាអតីតជនរងគ្រោះនៃបទឧក្រិដ្ឋដូចជាទារុណកម្ម ក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៤ ក្នុងសម័យដឹកនាំរបស់លោក ម៉ាកកូស។ គាត់បានប្ដឹង ប្រឆាំងលោក ម៉ាកកូស ទៅតុលាការសហរដ្ឋអាមេរិក ដែលតុលាការនេះ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៨៦ បានចេញសាលក្រមស្ថាពរ សម្រេចផ្ដល់សំណងជាច្រើនរយលានដុល្លាជូនពួកគាត់។ ដើម្បីទារសំណង ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៧ សមាជិកប្រាំក្រុម បានដាក់ពាក្យបណ្ដឹងទៅតុលាការតំបន់ក្នុងប្រទេសហ្វីលីពីន ក៏ប៉ុន្តែ ត្រូវបានបដិសេធ ដោយសារអ្នកប្ដឹងមិនបានបង់ប្រាក់ប្រដាប់ក្ដី (filing fee) ប្រហែល ៨.៤ លានដុល្លា។ អ្នកប្ដឹងអះអាងថា នីតិវិធីនៅមុខតុលាការក្នុងស្រុក យឺតយ៉ាវ ហើយការតម្រូវឲ្យបង់ប្រាក់ប្រដាប់ក្ដីនេះ វាដូចជា ការបដិសេធដោយប្រយោល (*de facto*) នូវសិទ្ធិទទួលបានដំណោះស្រាយ ក្នុងការទទួលបានសំណង ដែលនេះជាការបំពានមាត្រា២ នៃកតិកាសញ្ញា (កថាខ័ណ្ឌទី៣)។

ហ្វីលីពីន ជារដ្ឋភាគី មិនបានឆ្លើយតបលម្អិតទេ គ្រាន់តែអះអាងថា អ្នកប្ដឹង បានទទួលនូវដំណោះស្រាយមានប្រសិទ្ធភាពហើយ។ អ្នកតំណាងក្រុមសម្រាប់គោលបំណងប្ដឹង ផ្សេងពីអ្នកតំណាងក្រុមសម្រាប់ប្ដឹងទារសំណង ដែលត្រូវបង់តម្លៃប្រដាប់ក្ដីដោយឡែកៗផ្ទាល់ខ្លួន។ ការមិនធ្វើដូចនេះ នាំឲ្យពួកគាត់មិនមានសិទ្ធិប្ដឹងទារសំណងជំនួសទេ (no legal standing)។ ការខកខាន នាំឲ្យមានការបដិសេធ បណ្ដឹង និងបង្កជាភាពយឺតយ៉ាវ។

៣. សំអាងហេតុ និងសេចក្ដីសម្រេច

ចំពោះរយៈពេលនៃនីតិវិធី (បញ្ហាប្រាក់ប្រដាប់ក្ដី) តាមអង្គហេតុ តុលាការតំបន់ និងតុលាការកំពូល បានចំណាយពេល ៨ឆ្នាំ និងមិនបានពន្យល់អំពីមូលហេតុនៃការយឺតយ៉ាវ ទោះបីជា សំណុំរឿងនេះមិនសូវមានភាពស្មុគ្រស្មាញក្ដី។ នេះជាករណី យឺតយូរដោយមិនសមហេតុផល ដែលជាការបំពានមាត្រា ១៤(១) ពិចារណាជាមួយនឹងមាត្រា ២(៣) នៃកតិកាសញ្ញា។

៤. កំណត់សំគាល់ (ខ្លឹមសារល្អ សម្រាប់ដកស្រង់)

គណៈកម្មាធិការ មានទស្សនៈថា អ្នកប្ដឹង តាមមាត្រា២(៣)នៃកតិកាសញ្ញា មានសិទ្ធិទទួលបានដំណោះស្រាយមានប្រសិទ្ធភាព។ រដ្ឋភាគី មានកាតព្វកិច្ចក្នុងការធានានូវដំណោះស្រាយគ្រប់គ្រាន់ចំពោះអ្នកប្ដឹង រាប់បញ្ចូលនូវ សំណង ដំណោះស្រាយឆាប់រហ័ស នៃសំណុំរឿងរបស់ពួកគេ ស្ដីពី ការអនុវត្តសាលក្រមតុលាការសហរដ្ឋអាមេរិកក្នុងរដ្ឋភាគី។ រដ្ឋភាគី មានកាតព្វកិច្ចក្នុងការធ្វើឲ្យប្រាកដប្រជាថា ការបំពានស្រដៀងនេះ នឹងមិនកើតមាននាពេលអនាគតទេ (កថាខ័ណ្ឌទី១១)។

ទស្សនៈទាំងស្រុងសូមមើល៖ [CCPR/C/89/D/1320/2004, Communication No. 1320, Mariano v. the Philippines]